

Fivelmonde - Steenfabriek Hijlkema BV

Historie

De geschiedenis van de familie Hijlkema uit Vledderveen, waar men als vervener en reder zijn boterham verdiende, is bepalend geweest voor de steenfabriek Fivelmonde

1862 De fabriek werd op de huidige plaats door Klaas Pieters Doornbos opgericht.

1903 Hijlke Hijlkema koopt steenfabriek Groepham te Holwierde

Hijlke Hijlkema, vervener en schipper, koopt op 8 juni steenfabriek Groepham te Holwierde, voor fl 15.000,= van de familie Hofman

Voor de familie Hijlkema betekende deze aankoop het begin van een lange familie geschiedenis in de steenindustrie

De grondstof, Groninger klei, werd in de directe omgeving van de fabriek afgegraven (afgeticheld)

Hijlke Hijlkema
geb 8-10-1853 te Oudeschoot
overl 25-10-1930 te Groningen

1915 De zoons, Jan en Hijlke Hijlkema kopen de fabriek in Delfzijl

De gebroeders Jan en Hijlke Hijlkema, zonen van de eigenaar van Groepham in Holwierde, kopen op 25 nov de handvormsteenfabriek in Delfzijl van Gerardus Bakker op een openbare veiling in een hotel in Delfzijl.

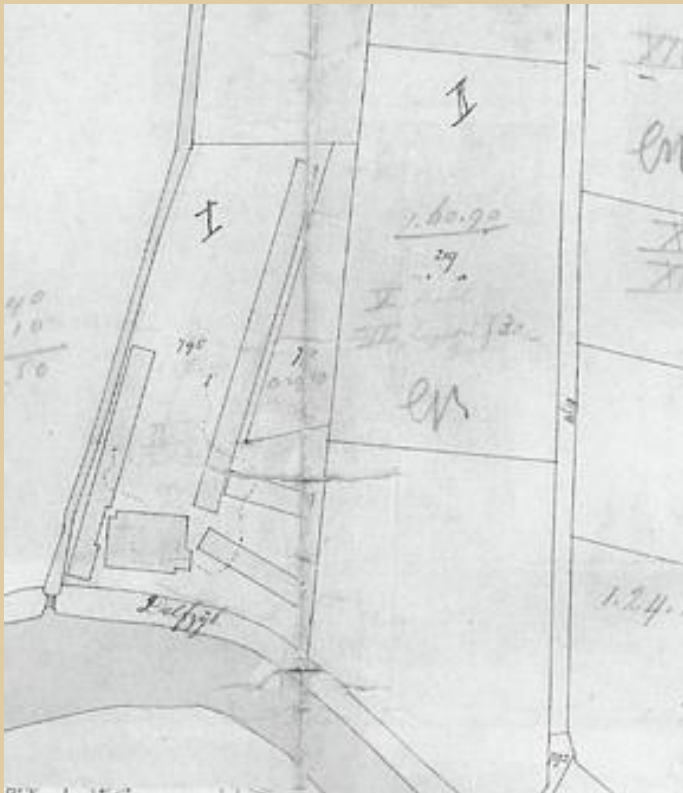
Zoon Hijlke lijkt, in tegenstelling tot broer Jan, een wat mindere prominente rol te spelen bij de komende ontwikkelingen

Jan Hijlkema
geb. 7-06-1886 te Groningen
overl. 24-05-1962 te St. Raphaël

De fabriek krijgt de naam, "Elektrische Steen- en Draineerbuizenfabriek FIVELMONDE".

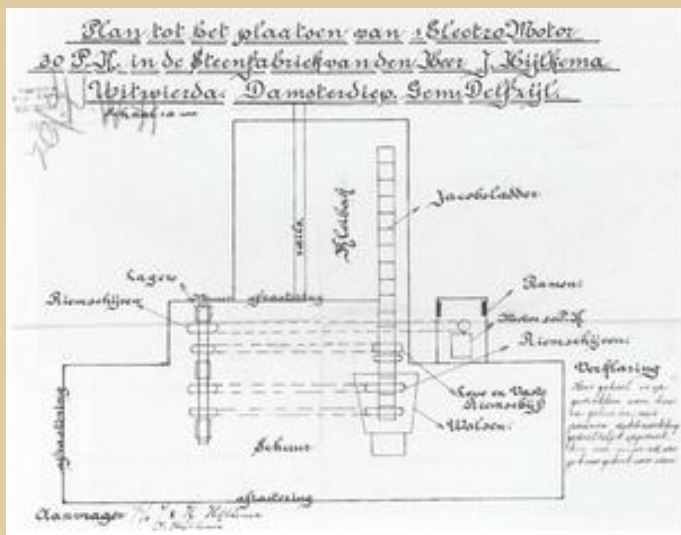
Er werken ongeveer 40 mannen voor een productie op jaarbasis van ongeveer 3,5 miljoen stenen en 0,5 miljoen buizen

De situatie van de veldoven en omvang van de onroerende goederen, die door de gebroeders werden aangekocht.

Uittreksel uit het kadastrale plan van de gemeente Delfzijl uit die tijd (1913).

1916 De modernisering wordt direct voortvarend ter hand genomen.

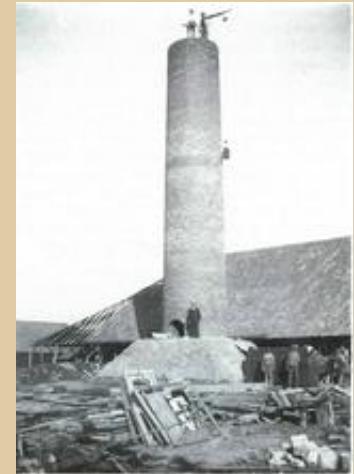

De meeste steen-fabrieken zijn eind 19de eeuw overgegaan op de stoommachine. De Hijlkema's plaatsten echter direct na de overname van de fabriek een elektromotor (30 PK). Daarmee werd de enige nog overgebleven dus ouderwetse handvormsteenfabriek in één klap de modernste steen-fabriek in deze regio. Naast een speciale vergunning moest een bijzondere overeenkomst met het PEB (Provinciaal Electriciteits Bedrijf) gesloten worden.

1917

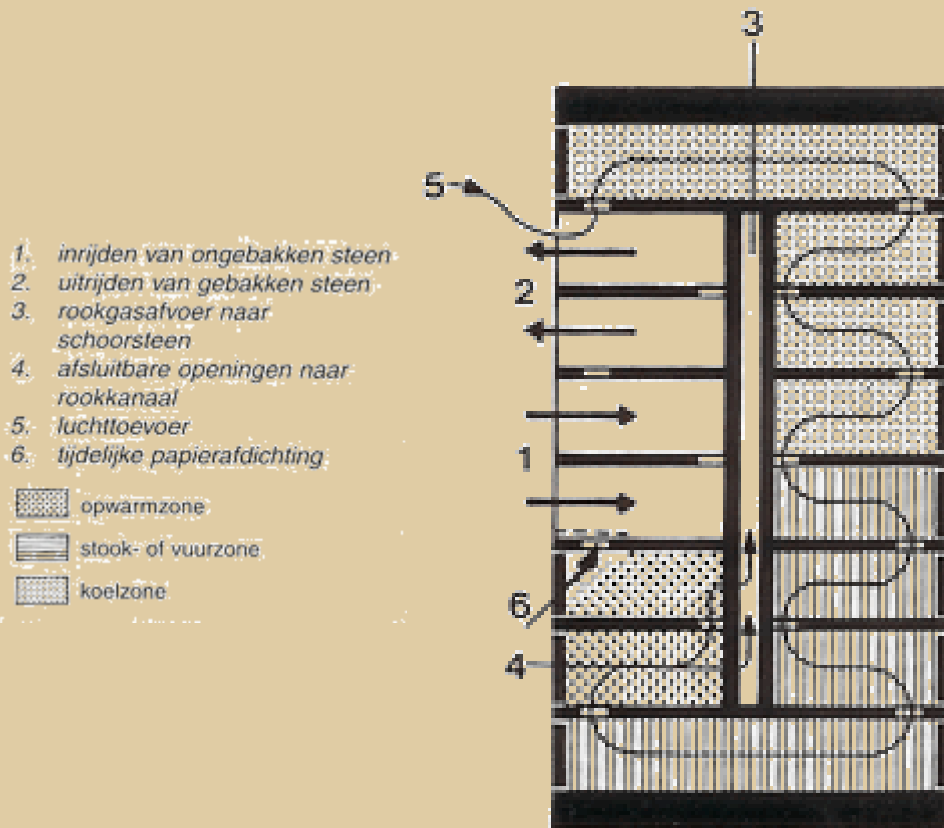

Ovengebouw en zigzagoven in aanbouw.

Bouw van de 48 meter hoge schoorsteen.

De **zigzagoven** is een uiterst efficiënte type ringoven, het is door de opzet een continue oven, in tegenstelling tot het voorgaande type, de veldoven. Hogere productie, minder arbeidsintensief en efficiënter brandstofverbruik (turf en later kolen).

Kadastrale situatie
(1926)
**na de ingrijpende
modernisering** van de
oorspronkelijke veldoven
handvormsteenfabriek.

*De oven op een andere plaats, de pijp
en een zes tal nieuwe droogschuren:*

- 1 - Moarboug
- 2 - Middelboug
- 3 - Machineboug
- 4 - 3de Tussenboug
- 5 - 2de Tussenboug
- 6 - 1ste Tussenboug

De maatschap tussen de gebroeders wordt ontbonden.

Hijlke verlaat de maatschap. Broer Jan koopt hem uit voor fl 31.000,=

De zoon van Jan (de huidige eigenaar), Hijlke jr.,
start op dat moment zijn loopbaan binnen het bedrijf
van vader Jan

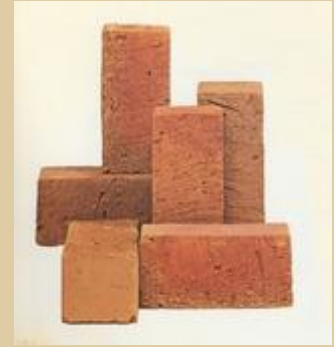
1935

*Hijlke Hijlkema
geb. 18-01-1914 te Holwierde
overl. 6-11-1993 te Delfzijl*

1936 Eerste experimenten met poreus makende uitbrandstoffen

De jonge Hijklke initieert de eerste experimenten met poreus makende uitbrandstoffen (kurk, kaf, stro ea.). De ontwikkeling van de latere **Fimon** isolatiesteen, een speciale baksteen voor binnenmuren. Hét product dat voor een deel het voortbestaan van het bedrijf verzekerde. Een gouden greep zoals later bleek.

Fimonsteen, het uiteindelijk eindproduct:

- Licht van gewicht
- Zaagbaar
- Spijkerbaar
- Isolerend

1948 - 1955 Ombouw fabriek tot een volautomatische installatie.

Hijkema zorgde er immer voor de steeds weer vernieuwende technieken geleidelijk toe te passen op de bestaande bedrijfsprocessen, maar besluit uiteindelijk in de eind jaren 40 het gehele bedrijfsproces radicaal om te zetten op een volautomatische installatie met het oog op:

- Terugdringen van de zware arbeid
- Besparen op arbeidskrachten
- Het opvoeren van de productie

Alleen de oven ontkwam aan de nieuwe aanpak.

1948 Bouw van de machinehal.

als onderkomen van de nieuwe technologie voor de kleibewerking.

1949 Modernisering droogproces

Droogproces in de buitenlucht wordt gemoderniseerd

Bouw van de eerste droogschuur (Delfzielsterboug) waarin stenen energiearm, door “weer en wind” worden gedroogd. Rechtsboven op de foto. De tweede nieuwe boug (Nij-boug) daarnaast is in aanbouw.

Uiteindelijk zal in totaal 640 m aan nieuwe droogschuren worden gebouwd, waarin 1,2 miljoen stenen (waalformaat) kunnen worden gedroogd.

1950 Aankoop volautomatische installatie (systeem Keller).

Van een Duitse machinefabriek in Laggenbeck voor bijna DM 60.000,= / US\$ 14.000

1952 Inwerkingstelling volautomatische installatie.

De fabriek produceert vanaf nu alleen nog Fimon isolatiestenen. Ook wordt de eerste vorkheftruck in gebruik genomen. De oven werd voor de vorkheftruck geschikt gemaakt. Er werken nu 32 mannen voor een productie 6 miljoen stenen. Het ovenbakproces wordt nog turf en kolen gestookt

Burgemeestervan Julsingha verricht op 29 april de feestelijke inwerkinstelling van de installatie. Hij wordt van l. n r. geflankeerd door zoon Hijklke Hijkema en Hermannus Bolt.

1956 Zoon Hijklke en zijn zwager de Boer worden deelgenoot in de “Firma J Hijkema”.

1962 Oven omgebouwd op aardgas.

1971 Hijklke Hijkema koopt zijn familie uit en is nu alleen eigenaar.

1973 Naamsverandering in Steenfabr.Hijkema BV.

Diens zoon Jan Hijkema wordt directeur mede eigenaar.

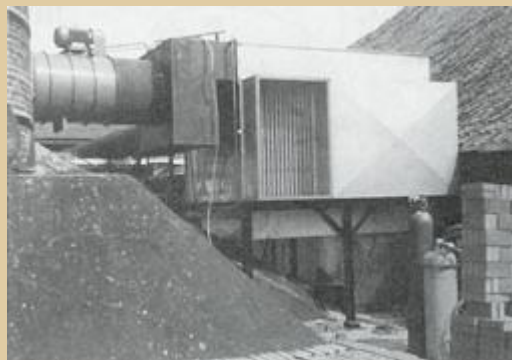
*Jan Hijkema
Geb.25-10-1940*

1977 Nederlands eerste wantewisselaar in de steenindustrie.

Met deze rekuperator (warmtewisselaar) kan door hergebruik van restwarmte de energiekosten relatief laag worden gehouden.

Het inmiddels verouderde machinepark wordt voorts weer op de laatste stand van de techniek gebracht.

1994 Jan Hijlkema wordt enige eigenaar

1996 Viering 80 jaar bestaan

Voltallig personeel en partners en de familie Hijlkema gaan naar Disneyland Parijs.

1990 - 1998 Internationaal afzetgebied van de Fimonsteen.

7 miljoen stenen
geëxporteerd naar Dubai,
Canada, Venezuela, Nigeria,
Duitsland en Oostenrijk.

Er staan 12 mensen op de
loonlijst voor een productie
van ongeveer 10,5 miljoen
fimonstenen.

1992
750.000 Fimonstenen voor Venezuela
Burgemeester Haaksman van Delfzijl en
Vorktruckchauffeur Jan Vos

2000 De bouwcapaciteit in Nederland loopt zienderogen terug.

2002 Productie gestaakt na 99 jaar.

Ook deze en inmiddels de laatste steenfabriek van de regio moet na 99 jaar de productie staken vanwege conjuncturele perikelen (Teruggelopen vraag en de diversiteit in de regelgeving).

2003 Buitendroogschuren afgebroken
en enkele machines verkocht

2004 - 2005 Interieur fabriek wordt voor publiek aangepast.
Verdere verkoop van machines.

2006 Steenfabriek als Cultureel Erfgoed open voor publiek

Stichting "De Steenfabriek FIVELMONDE" stelt zich ten doel de fabriek voor het nageslacht te behouden.

*Heropening van De Steenfabriek
op 16 juni 2006 door de
burgemeesters van de gemeenten
Delfzijl en Oude Pekela.*

2009 Helaas niet meer voor het publiek toegankelijk

Hoewel het een succesformule is blijft elke vorm van (financiële) steun door gemeente, provincie, staat en Europa uit voor en wordt Fivelmonde hierdoor noodgedwongen gesloten Het is nog onbekend of dit in de toekomst wel weer het geval zal zijn